

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
ORJEL HUGUET, director general
JOSEP PLANAS, director financer
ESTHER CARALPS, directora de màrqueting i comunicació
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
JOAN SERRA, cap de sistemes

A PROPÒSIT DEL LLIBRE DE
FRANCESC-MARC ÀLVARO

Agustí Colomines
i Companys

Professor d'història contemporània
a la UB. Director d'UnescoCat

EN SÍNTESI

La relació
entre
Zapatero
i Mas

Contra el maniqueisme

Quan Miquel Núñez, un dels dirigents històrics del PSUC de l'època de la clandestinitat, va publicar les seves memòries, *La revolució y el deseo* (Península, 2002), vaig escriure un article a l'AVUI que glossava la seva figura, la història de la seva detenció el 1958, la resistència heroica a les tortures que li infligiren durant tres setmanes el comissari Polo i els inefables germans Creix i la condemna a 55 anys de presó, d'on va sortir el 1967. Al últim paràgraf de l'article que esmento hi afirmava taxatiu: "A tots ells, als resistents antifranquistes, els devem, tanmateix, la democràcia, fins i tot a aquells que davant la brutalitat policial van defallir i, per això, han desaparegut del relat històric injustament. Tots ells, doncs, els que van aguantar les tortures i el que no, mereixen el nostre respecte. Més encara, els hem de recordar sempre, encara que en discrepem o bé que la nostra memòria no sigui ben bé la seva".

ÉS PER AIXÒ QUE ESTIC ASTORAT de la munió d'amics, excomunists la majoria, que m'han recriminat haver acceptat de presentar el nou llibre de Francesc-Marc Álvaro, *Els assassins de Franco* (L'esfera dels llibres, 2005). Cap d'ells, però, havia llegit el llibre. Per tant, la prevenció d'aquest amics meus davant la proposta d'interpretació que fa Álvaro de l'antifranquisme i la Transició és apriorística, doctrinària i dogmàtica. En conseqüència, és banal o, en el millor dels casos, nostàlgica, sense entendre allò que adverteix Álvaro abans de començar: que el seu llibre "és un viatge a un lloc prohibit", lluny de la "memòria nostàlgica tramposament idealitzada i falsament innocent".

AIXÍ ÉS COM DEFINEIX ÀLVARO la síndrome del Capitán Lozano (referint-se a l'avi de Rodríguez Zapatero que va ser afusellat pels franquistes), que consisteix en una mena d'idealització acrítica del passat per proclamar-ne la innocència. Em fa l'efecte que al·legar una *raison de coeur* (molt en l'estil de l'ensucrada sèrie *Cuéntame cómo pasó*) només ens abocaria a afrontar les debilitats i les imperfeccions del passat a la manera de Zaratustra: o sigui, més enllà del bé i del mal.

POTSER JA HA ARRIBAT L'HORA —ens diu Álvaro— de desemascarar aquells que, unguits per l'antifranquisme, es van sumar amb devoció a tota mena de mites totalitaris del santoral esquerrà (de Stalin a Castro, passant per Mao i Trotski), per després abandonar-los i pretendre quedar més impunes a la crítica que els franquistes i els col·laboracionistes. Aquesta és la impostura generalitzada que Álvaro denuncia. Aquesta és la denúncia que molesta a tots aquells que, impunes a la crítica, creuen tenir una superioritat moral perquè eren els bons. I com que se'n senten, fins i tot es veuen amb cor de repescar de les tenebres els antic adversaris (com ara Porcioles i Samaranch) per fer-los servir en contra dels nous adversaris. En fi, un despropòsit.

A L'EPÍLEG DEL LLIBRE, *Perdut enmig de les estàtues eqüestres i les fosses més o menys obertes*, Álvaro insisteix a bescantar la nostàlgia. Hi estic d'acord, sobretot si ho faig des de la perspectiva

JAUME BATLLE

"És allò dels comunistes que, com que van lluitar contra el nazisme, per això ja eren demòcrates"

que Tzvetan Todorov exposa a *Memoria del mal, tentación del bien* (Península, 2002), i amb la qual aquest gran intel·lectual d'origen búlgar reflexiona sobre la construcció dels totalitarismes.

DIU TODOROV QUE ELS VENCEDORS D'UNA GUERRA lliurada contra qualsevol cabdill del mal corren el perill de considerar-se l'encarnació dels valors del bé que diuen defensar i, per aquest motiu, creure's que ells estan fora de perill, protegits de caure en la temptació del mal. Del gran dilema. És allò dels comunistes que, com que van lluitar contra el nazisme, per això ja eren demòcrates. Que li ho preguntin, per exemple, a Margarete Buber-Neumann, la dona d'aquell comunista alemany que va fugir a Moscou a causa del nazisme, i que allí va ser empresonat i ella també. A ell el van executar i ella va acabar en un camp de con-

centració nazi després del pacte germanosoviètic. El que vol dir Todorov és que "en els nostres dies, és paradoxalment més difícil portar a terme una investigació històrica sobre els bons que sobre els dolents". Una reflexió, per cert, que Álvaro reproduceix com a andrècia, amb la intenció de manifestar que defensa una manera oberta i liberal de concebre la societat, la política i les idees. I, a més, de fer-ho amb risc, amb una certa indignació i, quan convé, amb les l'agudeses vi-driòlica d'una proverbial mala llet.

SI VOLEM ANALITZAR LES SOCIETATS COMPLEXES amb unes mínimes garanties —i totes les transicions són complexes—, no poden fer-ho amb les croses del pensament maniqueu. Més ben dit, i per resumir-ho a la manera de Todorov, precisament és el pensament maniqueu el que fa possible el mal i l'estimula. N'és el fonament, vaja. El que Álvaro persegueix amb aquesta lectura assagística arriscada —i, per què no?, també generacional— de l'antifranquisme tardà és sacsejar el maniqueisme d'una crosta intel·lectual dominant els darrers trenta anys, la qual ha idealitzat el passat, en part perquè aleshores eren joves i re-becs i, en part, per tapar les filies ideològiques d'antany que poguessin impedir l'exercici del poder en la nova etapa democràtica. Aquest grup d'intel·lectuals i polítics —que destaca per les formes elitistes i per una concepció tancada de l'exercici del poder— pretén, a més, colonitzar el futur amb la divulgació d'una èpica tramposa. Això és el que Álvaro vol impedir. Aquesta és l'audàcia que no li perdonaran.

Marçal
Sintes

Es parla i s'escriu molt sobre la relació que s'ha establert entre Zapatero i Mas. La co-nexença entre un i altre es va aferrar aquest estiu mitjançant algunes trobades personals i moltes converses telefòniques. El motiu d'aquella intensa activitat era l'aprovació o no al Parlament català del projecte d'Estatut. Sembla que Artur Mas va causar bona impressió al líder socialista, al qual la càrrega que suposa l'aliança amb ERC i IU-IC se li comença a fer feixuga. Són molts els dirigents del PSOE, sobretot entre els que provenen dels temps de la Transició i els que van participar en els governs de González, que estan convençuts que les coses els anirien d'una altra manera si aconseguissin bastir una sòlida col·laboració amb la CiU del successor de Jordi Pujol. En aquests sentit s'acaba de manifestar públicament, per exemple, Alfonso Guerra, que ha sentenciat que "es governa més còmodament amb CiU que amb ERC". Que s'estenguin aquests tipus de plantejaments neguiteja els republicans i els postcomunistes, i també inquieta, tot i que d'una manera diferent, el PSC. Que l'aliança entre socialistes i CiU arribi a ser un fet tangible depèn d'una sèrie de variables altament incertes. Del desenllaç final de l'Estatut, però sobretot dels resultats que es produeixin en les pròximes eleccions catalanes i espanyoles. Dilluns passat Mas tornava a admetre en veu alta la possibilitat que en el futur hi hagi ministres de CiU en el govern central. Per tant, tots els escenaris queden oberts. Fins —per què no?— que algun dia CiU i socialistes governin en col·lecció tant a Barcelona com a Madrid.

m.sintes@hotmail.com